

Avraham B. Jehošua
Osvobozená nevěsta

Z hebrejštiny přeložily
Magdaléna Jehličková a Šárka Melanie Sedláčková

Pistorius & Olšanská
Příbram 2024

Tato kniha vyšla s laskavým přispěním Ministerstva kultury
České republiky

Translated from the Hebrew language
HAKALAH HAMESHACHRERET
First published by Ha-Kibbutz Ha-Me'uhad

Copyright © 2001 by A. B. Yehoshua
Translation © Magdaléna Jehličková, Šárka Melanie Sedláčková, 2024

ISBN 978-80-7579-129-0

Mé dceři Sivan

ČÁST 1.

Vesnická svatba

1.

Kdyby ovšem býval tušil, že toho večera na kopci, kde se pořádají vesnické svatby, uprostřed těžké vůně fíkovníku, který se naklání nad jejich stůl jako prastarý svatebčan, do něj znovu vši silou udeří důvěrně známý strach ze selhání a zmaru, nejspíš by zareagoval pohotověji a neustoupil by naléhání Samáhir, ctižádostivé studentky magisterského programu, která ho vždycky trochu rozčilovala – jako by nestačilo, že rozeslala celé katedře svatební oznámení poštou a své pozvání zopakovala i ústně, navíc svým učitelům pro všechny případy zajistila i odvoz a přesvědčila nového šéfa katedry, aby získal na její stranu kolegy a vysvětlil jim, že by se slušelo pozvání na její svatbu přijmout. Vždyť nejde jen o ni, jejich účast bude symbolickou poctou všem arabským studentům, protože nebytí jich – jak poněkud troufale prohlásila –, jejich obor by se na fakultě ani zdaleka netěšil takové prestiží.

Pravda, jeho manželka Chagit, která moc dobře věděla, jak skličující účinek má na něj v posledních letech svatební veselí, se mu to snažila vymluvit. Máš to zapotřebí? Budeš se tam leda zbytečně trápit. Ale vždyť jsou to jenom Arabové, odvětil mírně, s bezelstnou upřímností člověka, který zasvětil celý svůj život studiu jejich nejvlastnější podstaty. Co tím chceš říct? Že Arabové nejsou lidi jako my? Ale to vůbec ne... Naopak... bránil se honem, aniž ovšem vysvětlil, v čem jsou Arabové naopak víc lidmi než druzí. Zkrátka jim tolik nezávidí, to je celé.

Jenomže had závisti, který se mu už několik let zákeřně plazil v patách, mu nedopřál pokoj ani tentokrát a následoval ho až sem, hluboko do galilejských hor k samým hranicím s Libanonem, do vesničky Mansúra, kde se nejprve vpletl do voňavého dýmu z křehkého jehněčího opékaného na rožni a do ozdobných kudrlinek

orientální hudby, která se sice hebce rozplývá v tklivých nápěvech, ve skutečnosti však touží vrhnout se po hlavě do divokého roztančeného víru muziky vyhrávané na svatbách židovských, až se nakonec připlazil blíž a už je tady, aby ho uštkl právě ve chvíli, kdy mu jeho studentka, nyní ovšem nevěsta, namísto pozdního odevzdání loňské seminární práce představuje svého nastávajícího.

Bezpočet rukou se pokoušel Samáhir zkrášlit a výsledek je zajisté působivý, Rivlin v první chvíli málem ani nepoznává v nevěstě onu studentku, která za posledních pět let nevynechala žádnou jeho přednášku ani seminář. Lodičky na vysokém podpatku a vlasy vyčesané do drdolu opticky zvyšují její postavu a namísto těkavého pohledu čínorodé členky výboru arabských studentů, v němž se chvíli zračí úzkostlivé intrikářství, chvíli zase uražená hrdost oběti soustavné rasové diskriminace, se její oči teď klidně usmívají, brýle jsou pryč a víčka zdobí modré stíny neobvyklého tónování, které si nevěsta nejspíš nechala přivést až z Libanonu. Pupínky akné, které se jí pravidelně stěhovaly z tváře k dekoltu a zpět, zmizely pod silným nánosem líčidel a dlouhé svatební šaty dodávají alespoň na jeden večer této mladé ženě, která ne vždy jevila cit pro barevné sladění jednotlivých kousků svého šatníku, dojem harmonie. Zářící pýchou, že se jí podařilo přesvědčit dokonce i jeho, nejmávanějšího z profesorů akademického sboru, aby svou přítomností poctil nejen ji samotnou, ale také aby vzdal hold veškeré arabské kulturní zkušenosti. Když nevěsta vítá jeho manželku, útlá napřážená dlaň se jí rozrušením trochu chvěje.

– Tak tohle je ten tvůj profesor, co se na tebe pořád zlobí? zasměje se ženich a stiskne mu ruku, není však jasné, zda se za jeho slovy skrývá souhlasná výtka na adresu nezodpovědné nátury jeho nastávající, či spíše varování, že dnešním dnem počínaje každý, kdo by si na jeho drahou polovičku dovoloval, bude mít co do činění s ním. Rivlin teď v ženichovi překvapeně poznává mladíka, který loni v zimě navečer sedával na chodbě před posluchárnou a on ho považoval za uklízeče, který čeká, až seminář skončí, aby se mohl pustit do zame­tání a vytírání, a vůbec mu nepřišlo na mysl, že tu možná vyhlíží svou dívku, aby ji doprovodil domů. Stud za ten trapný omyl, byť se odehrál jen v myšlenkách, ho přiměje se vzpřímit a ženichovi srdečně poblahopřát. V tu chvíli si znovu vzpomene na syna, odvrženého

ženicha, a probodne ho osten zahanbení. Vzápětí ho zaplaví vlna hořkosti a závisti tak mohutná, že se otočí a pátrá očima po manželce, až ji po chvíli spatří opodál, jak se obklopená společností něčemu směje. Správně by měla sdílet jeho hořkost, ale závist je jí bytostně cizí. A tak když Rivlin konečně zachytí její pohled, nespátí v něm účast, nýbrž jen úsměv, který ho má povzbudit a současně varovat, aby neupadal do zachmuřené nálady zrovna tady, v přítomnosti arabských hostitelů, kteří dělají první poslední, aby se tu židovští svatebčané cítili jako doma.

A zatímco se váhavě snáší vlahý letní večer, svatební veselí zvolna sprádá svou jemnou síť uprostřed uvolněné, příjemné pohody, která vyzařuje z mladých Arabů a Arabek, studentů od nich z katedry i z jiných oborů na fakultě, z Haifské univerzity, z Technionu a z dalších vysokých škol, mladých mužů a žen, kteří se tu shromáždili a utvářejí jakousi vlastní malou autonomii, jejíž neviditelné hranice vyrůstají na hřebenech okolních galilejských kopců, zbarvených v podvečerním slunci do nachova. Aby židovští svatebčané neměli pocit, že snad o něco důležitého přišli, a nejspíš také aby hostitelé ukázali, jak málo jim záleží na formalitách, přivolala teď nevěsta *kádího* v šedé říze, aby před shromážděnými svatebčany znovu vykonal svatební obřad, byť ve zkrácené formě – k překvapení nic netušících židovských hostů byl totiž sňatek uzavřen už před několika dny v užším kruhu rodiny. A to už je vítaná záminka pokynout hudebníkům, aby ustali ve vyluzování teskných tónů, celé prostranství na kopci se ponoří do hlubokého ticha a narudlá ozvěna granátů vystřelovaných za libanonskou hranicí zní jako slavnostní salva, doprovázející zpěvavý přednes svatebních formulí.

2.

Ale když pak večer pokročí a kapela začne znovu vyhrávat v dunivém rytmu, mezi listy vinné révy pableskuje světlo rozvěšených zároviček a hbité ruce rozprostřou po stolech pestrobarevné ubrusy, na nichž se objeví bezpočet misek se saláty a předkrmy, až oči přecházejí, a nakonec mezi nimi přistanou velké měděné podnosy

s horkým šťavnatým jehněčím, znovu se v něm ozve lítost. Tentokrát ho už ani tolik nemrzí, že přijal Samáhiřino pozvání, spíš si vyčítá, že se bláhově nechal přesvědčit, aby využil možnosti společného odvozu, čímž dobrovolně vydal svou svobodu napospas vůli ostatních. Od chvíle, kdy se shromáždili tady na kopci, už uplynuly dobré dvě hodiny, ale zatím to nevypadá, že by měl někdo z kolegů naspěch s odjezdem. Rozhodně ne ten, který to celé spískal – Efrajim Akri, nový šéf katedry, zbožný orientalista olivově snědé pleti s jarmulkou na temeni, která ho zavazuje k obezřetnosti při uzobávání z lákavých pochoutek, aby se chraň bůh nedotkl zapovězeného trejfe pokrmu, avšak zdá se, že mu to velké vrásky nedělá, naopak dostává se do bodré nálady a dokonce v rozjaření požaduje nejen od svých arabských hostitelů, ale i od židovských kolegů, aby s ním dnes večer mluvili výhradně arabsky, snad na počest šťastných novomanželů, anebo aby se přede všemi blýskl, s jakou lehkostí a hladkostí tím jazykem vládne. A nejen Akri – i ostatní židovští hosté se nechávají unášet přívětivou venkovskou atmosférou a Rivlinova žena Chagit, která se vždycky hned sžije s novým prostředím, také působí uvolněně, sedí opodál zabraná do hovoru a se zájmem naslouchá ostatním, občas se od srdce zasměje a tu a tam prohodí krátkou poznámku nebo i jen slovo, které se však posluchačům vryje do paměti.

Nejlíp udělá, když ten čas, který tady musí chtě nechtě strávit, věnuje krátké procházce po okolí, a to pokud možno hned, dřív než se všechno to křehké jehněčí, které mu hostitelé znovu a znovu štědře vršili na talíř, promění v část něj samého. Mine gril, z něhož stoupá omamná vůně rožněného masa, zvědavě obhlédne lákavé kousky jehněčího a postaví se k hloučku mladých, kteří stojí frontu na improvizovanou kadibudku s rozviklanými dveřmi. Tam už se iniciativy chopí dobře oblečený mladík – představí se mu jako jeden z dělníků, kteří pracovali na stavbě bytového komplexu, kam se nedávno nastěhoval – a pokusí se zařídit, aby ostatní pustili pana profesora před sebe. To už ale zpozoruje i Samáhir, že její učitel, kterého zřejmě celou dobu po očku sledovala, trpělivě čeká ve frontě, až přijde na řadu, a hned přispěchá, aby ho zavedla k důstojnějším toaletám, odpovídajícím jeho společenskému postavení.

– My bydlíme kousek odsud, pane profesore, vážně, je to hned tady, naléhá na něj, jako by se jeho účast na svatbě ani nepočítala, dokud nepřekročí práh jejího domu. A než se naděje, už kráčí tmou mezi staveními a dvorky po úzké prašné cestě a před ním na vysokých podpatcích klopýtá arabská nevěsta, neuvyklá chůzi v lodičkách, svatební šaty už má trochu pomačkané, z krajkového šálu na jejich útlých ramenou stoupá jemná vůně čerstvého potu. Rudě nalakované nehty na ruku i na nohu působí v bledém měsíčním svitu jako obrovité krůpěje krve. A to se tahle energická mladá dívka, vybaví si najednou Rivlin a ta vzpomínka mu vyloudí úsměv na tváři, před několika lety obrátila na víru a celý semestr sedávala v posluchárně s upjatým výrazem, v černých šatech a šátku, který jí halil vlasy a ramena – než se po čase vzpamatovala a stala se opět sama sebou.

A tu znovu do zaržání koně opodál ucítí záškub bolesti ve staré nezhojené ráně, rozjitřené vzpomínkou na jinou svatbu, na tu předěšlou, která vzala tak náhlý konec. V rozmrzení se vyčítavě obrátí na studentku, která ho doprovází.

– Nelíbí se mi, Samáhir, jak každému na setkání vykládáte, že se na vás zlobím, a přitom ani pořádně nevysvětlíte proč.

Překvapeně se zastaví, tváře jí zrudne studem. Ale pane profesore, tak to přece vůbec není. Sice všude rozhlašuju, že se na mě zlobíte, ale taky vždycky připojím, že oprávněně. Pozorně se mu zadívá do tváře, na chvíli se odmlčí a pak s úsměvem dodá: I když, v jistém smyslu jsem v právu i já.

– Vy? podiví se hořce. Jak to, prosím vás?

– Copak jsem mohla tu seminárku dopsat, když máme doma chuděru babičku, která je vážně nemocná a musíme se o ni starat, a do toho všeho ještě přišla tahle nešťastná svatba?

Najednou se poleká, co když tahle důvtipná studentka dokáže obrátit jeho výčitku ve svůj prospěch a využije podivné situace, kdy stojí před ním ve svatebních šatech v setmělé uličce své rodné vesnice, k získání dalšího odkladu odevzdání už tak dost zpožděné seminární práce.

– Nezačínajte s tím zas, Samáhir. Nemám teď náladu na vaše výmluvy. Nejdřív ať skončí ta vaše *nešťastná svatba*, a pak v klidu probereme, co s vámi dál.

Tvář se jí rozzáří širokým úsměvem, jako by právě nejen souhlasil s prodloužením termínu práce, kterou měla odevzdat už před rokem, ale jako by se snad i samotná svatba započítala mezi splnění jejich studijních povinností. Lehkou, pevnou rukou uchopí profesora za paži a vede ho k brance, před níž stojí statná černá klisna a překáží jim v cestě.

Samáhir ji káravě napomene v arabštině, ale klisna si jí nevšímá, a tak nevěsta v dlouhých svatebních šatech a v lodičkách popadne mohutné zvíře za uzdu a prudkým škubáním ho odtáhne pryč, aby mohl profesor vstoupit jako první. Ještě než se vzpomene na údivu nad jejím rázným počínáním, Samáhir hrdě pozvedne hlavu, hned za ním zatlačí dovnitř klisnu a zavře branku. Z tajné kapsy ukryté pod šaty vyloví brýle, nasadí si je a nasměruje profesora ke kameniným schodům tonoucím ve tmě, které vedou k domovním dveřím.

Za nimi se Rivlin ocitne rovnýma nohama uprostřed paralelní svatební hostiny, která je ale vyhrazená ženám, mačkají se tu jedna vedle druhé v hýřivě barevných šatech na divanech a polštářcích v prostorné místnosti sloužící k přijímání hostů, po stěnách nad nimi visí barvotiskové podobizny ctihodných stařešinů s fezy na hlavě, v rohu sedí staré vesničanky v tradičních šatech s výšivkami a potahují z průsvitných vodních dýmek, a než se Rivlin stačí rozkoukat, přispěchá k němu usměvavá, na pohled mladá žena ozdobená šperky, která ho osloví nejen jménem, ale i akademickým titulem. Je to Afífa, nevěstina matka, která kdysi před mnoha roky, počátkem sedmdesátých let, studovala dva semestry na katedře dějin Blízkého východu a navštěvovala i jeden z Rivlinových proseminářů, a nebýt toho, že po narození Samáhir školy nechala, mohla se teď stejně jako její dcera pyšnit bakalářským diplomem.

– Ještě pořád není pozdě, prohodí přátelsky k té krásné ženě, zapíšte se ke studiu a můžete pokračovat, kde jste skončila. Ale matka se zapýří a rozpačitě se zasměje, jako by jí právě učinil necudný návrh, půvabným krouživým gestem ruky zavrhne možnost vracet se k něčemu, co je pro ni minulostí, a ujme se ho místo dcery, zavede ho do prostorné koupelny blýskající se čistotou a položí před něj dva velké čisté ručníky a zbrusu nové mýdlo, jako by se chystal nejen vyprázdnit měchýř, ale rovnou si dopřát i lázeň.

Probudí se v něm zvědavá touha prozkoumat soukromé hájemství arabské domácnosti, jehož subtilní taje nejlépe odhalí právě koupelna, pak se ale rozhodne zbytečně se tu nezdržovat, jednak protože dveře koupelny nemají klíč ani zástrčku, ale také protože si jeho žena už určitě dělá starosti, kam se poděl. A tak se jen potichu vy-
močí, opláchně si ruce a obličej, z police nad umyvadlem vezme velký zelený hřeben, důkladně ho omyje pod vodou a učeše si jím prokvetlé vlnité vlasy, pak chvíli zkoumá flakon s arabsky psanou etiketou, a když k vlastnímu uspokojení konstatuje, že nápis rozluštil, šplíchně si z něj pár kapek na dlaň a vetře je do skrání, aby trochu ulevil té sklíčenosti, která ho pořád ještě svírá.

Ukáže se, že nevěsta nečekala a vydala se zatím zpátky ke svatebnímu veselí, takže za dveřmi už střeží jeho soukromí jen usměvavá nevěstina matka, a Rivlin usoudí, že tohle je ta pravá chvíle projevit vstřícný zájem o zdraví churavějící babičky. Babička a nemocná? diví se matka. Naše babička? No ano, babička, trvá Rivlin na svém a napodobí zkormoucený tón své studentky, chuděra babička leží doma a je vážně nemocná. Nemocná? Ale co vás nemá. Jak jste na to přišel, že je nemocná? A hrdě ukáže na drobnou stařenku v pestrých šatech, která sedí v kruhu přítelkyní, náruživě bařá z vodní dýmky a usměje se na ně ústy plnými dýmu.

Sluší se vůbec přistihnout nevěstu o svatebním dnu při lži? přemítá v duchu, zatímco nevěstina matka pro něj stůj co stůj shání doprovod zpátky na svatbu, jako by snad netrefil sám. Nabídne se starý, málomluvný šlachovitý rolník v šedém kabátu a s oslnivě bílou *kúfijí* omotanou kolem hlavy, zřejmě Samáhiřin dědeček, čeká na profesora u dveří a zdvořile skloní hlavu na pozdrav. Když společně vyjdou na dvůr, všimne si stařec černé klisny, která tu zřejmě nemá co pohledávat, a krátkým zamlaskáním ji přivolá k sobě. A tak se v přátelské úctě ubírají všichni tři cestou vzhůru, dědeček jde uprostřed, po pravici si vede ušlechtilou arabskou klisnu a snaží se porozumět vzdělanecké arabštině židovského orientalisty, který kráčí po jeho levici.

Osvětlený taneční parket pod širým nebem se mezitím zaplnil mládeží, která se nechává strhnout dunivým, agresivním rytmem západní rockové hudby, linoucí se z reproduktorů namísto tklivých orientálních melodií. Rivlin vyše na dálku toužebný pohled ke své

ženě, která sedí pořád na stejném místě, u stolu zastíněného větvemi rozložitého fikovníku, hladké nohy má pohodlně natažené před sebe a pozorně naslouchá hovoru. A znovu, tak jako pokaždé v těžkých chvílích, se v něm probudí vědomí, jak opravdová a hluboká, správná a neochvějná láska ho už tolik let věrně poutá k té, která právě teď šaramantním gestem vylovila z kabelky krabičku cigaret a nabízí z ní dvěma sekretářkám katedry, s nimiž se už stihla sprátnelit. A Rivlin ví, že dnešním večerem počínaje nemine den, aby si sekretářky nevzpomněly na charismatickou ženu, s níž se dnes večer seznámily, pokaždé ji nechají pozdravovat a někdy připojí i pár obdivných slov na adresu té, která si neodpustí čas od času napůl vážně a napůl žertem manželovi připomenout: Stejně máš štěstí, víš to? Víc štěstí, než si zasloužíš.

3.

– Tak už jsi pookřál. Není to otázka, jen prosté konstatování, vyslovené s toutéž jasnožrívostí, s jakou dokáže jeho žena pokaždé přecíst sebemenší hnutí jeho nálad. Nebylo by tě, kdyby sis přiznal, že se tady dobře bavíš, jako my všichni.

On ovšem nepatří k lidem ochotným připustit, že se dobře baví, natožpak na svatbě, byť arabské. O návštěvě koupelny u nevěsty doma raději pomlčí, přece jen by to mohlo vyznít nemístně, zato ale s nevysvětlitelnou radostí v hlase oznámí přátelům své zjištění – před chvílí tu potkal jednu jejich bývalou studentku, která žije dole ve vesnici, Afifu, Samáhiřinu matku. Když ale líčí, jak ji přesvědčoval, aby se ke studiu vrátila, sekretářky se ozvou, že by v těch lidech neměl probouzet falešná očekávání. Po tolika letech přerušení už není možné navázat na předchozí studium. Jedině zapsat se znovu do prvního ročníku.

– Posad' se u nás, vybidne ho žena mírně. Tím si nepomůžeš, když budeš nad námi takhle stát.

A opravdu, zbytečně si dělá naděje, že jeho netrpělivé postávání přiměje pohodlně usazenou společnost, aby se začala sbírat k odchodu. Nejenže hostitelé nechtějí o jejich odjezdu ani slyšet a vlídně

jim pohrozili, že by si tak kvapné rozloučení mohli vyložit jako urážku, ale i samotní židovští svatebčané jako by ztratili pojem o čase a zapomněli, že je čeká ještě dlouhá cesta zpátky, nechávají se kolébat uvolněnou orientální atmosférou jarního večera na venkově a dychtivě vyhlížejí poslední chod hostiny, domácí zmrzlinu. Rivlin ví, že tím, kdo z pozadí diriguje tuhle požitkářskou nedočkavost, jíž propadla celá společnost kolem stolu, není nikdo jiný než jeho žena, pro niž je teprve dezert skutečným vrcholem a opodstatněním každé hostiny, zvláště pak tam, kde se dá tušit mimořádný zážitek pro chuťové pohárky.

– Sedni si, prosím tě, zopakuje žena káravě, a už nás s tím nerozčiluj, stejně zpátky nebudeš řídit ty. A nikdo si nechce nechat ujít sladkou tečku na závěr téhle vydařené svatební hostiny.

A tak Rivlinovi nezbyvá než přidat se k těm, kteří s nadějí hledí vstříc epifanii domácí arabské zmrzliny, a na pozadí hřímající rockové hudby mlčky sledovat vášnivou debatu mezi šéfem katedry a hloučkem arabských studentů, naslouchajících právě teď s napjatým výrazem plamenné filipice židovského orientalisty, šéfa katedry, který jim vytríbenou arabštinou káže o trestuhodném selhání arabského národa v počátcích nadvlády osmanských Turků před pěti sty lety a o celkovém úpadku arabského kulturního živlu v následujících staletích. Rivlin to zaznamenal už několikrát: navenek ten zbožný historik se sefardskými kořeny jedná s arabskými kolegy a studenty zdvořile a dává si záležet na přátelských gestech, mluví s nimi zásadně jejich jazykem, a dokonce je ochoten vážít cestu na svatbu v odlehlé galilejské vesnici, jeho chování však nepramení ani tak z úcty k nim, jako spíš z jisté skepse. Nebyl v tom ani náznak nepřátelství, opovržení ani despektu, nýbrž skutečně jakási principiální, ba akademická skepse ohledně schopnosti Arabů respektovat individuální svobodu, usilovat o ni a vůbec chápat samotný koncept svobody jako takový. Tuto svou tezi s oblibou ilustroval nejrůznějšími kuriózními perličkami z arabských dějin, které sbíral s nárůživostí hraničící téměř s obsesí. Rivlin jeho skepsi nikdy nesdílel a bránil se jí ze všech sil, zaváněla mu rasismem a při různých příležitostech s ní ostře polemizoval, nyní však cítí, že ho zatvrzelá kolegova myšlenka čímisi ochromuje, jako by čerpala sílu z jeho vlastních skličujících

vzpomínek, nebo je snad sama pomáhala rozdmýchat. A tak raději mlčí, jen položí ruku na rameno své ženy, vyhlížející dezert.

Trpělivost mladých Arabů, kteří doposud zdvořile naslouchali židovskému intelektuálovi, jenž si zasluhoval jejich respekt z titulu své akademické funkce i jako jejich host, však pomalu vyprchává a bouřlivá diskuse mezitím přiláká i další mladé lidi, studenty Technionu, kteří Akriho neznají a nemají s ním nic společného, přicházejí blíž a připojují se k hloučku užaslých posluchačů, který se jako smyčka stahuje kolem orientalisty olivově snědé pleti, jenž se květnatou arabskou nehorázně vysmívá minulosti jejich národa. V čerstvém, vláhlém horském ovzduší se vznáší hrozba konfliktu, který by mohl zhatit přátelské gesto účasti na svatbě. Zrovna když Rivlin uvažuje, jestli se nemá do debaty vložit, využít váhy své profesorské autority a utnout tohle provokativní kázání níže postaveného kolegy, ozvou se kolem jásavé výkřiky a na stole před nimi přistane na podnose zmrzlina, třpytící se krystalky ledu, a před hosty jsou postaveny poháry z broušeného skla a zlacené dezertní lžičky. Neuvěřitelné, jak lahodnou zmrzlinu dokázali připravit v téhle zapadlé vesnici mezi slepicemi a osly, vláchnou a bohatou, plnou překvapivých chutí a barev, která se na jazyku jen rozplývá, až Rivlin přemýšlí, jak přibrzdit žádostivou nenasytnost své ženy, která se v posledních letech nemálo zakulatila, jí samotné to ovšem nevádí, líbí se sama sobě taková, jaká je.

4.

Noc je příjemně vlhá, a tak jeho žena cestou zpátky požádá arabského řidiče, aby zastavil nedaleko městečka Šafáamr před osvětleným rákosovým stánkem u silnice, kde prodávají čerstvě sklizené ovoce a zeleninu ze zahrad a sadů okolních vesnic, a svou výřečností přesvědčí i obě sekretářky a dva odborné asistenty z katedry, kteří se s ní mezitím spřátelili, aby vystoupili s ní a šli si také něco koupit. Chvíli se zdá, jako by jí bylo zatěžko se s Araby rozloučit, a proto si usmyslela, že si od nich odveze aspoň pár okurek a baklažánů, cuket a jahod jako vzpomínku na chutě a vůně svatební hostiny, kde se cítila tak dobře. A když si jeho žena vezme něco do hlavy, jsou

všechny protesty marné, Rivlin proto zůstane na znamení vzdoru sedět v mikrobuse a s údivem pozoruje spícího šéfa katedry, kterého ta nehorázná filipika zmožila natolik, že usnul jako špalek a neprobudilo ho ani zhasnutí motoru. Rivlin vyhlédne z okna a unaveným pohledem sleduje postavu své ženy, která se prochází stánkem zalitým modravým světlem petrolejové lampy a nad hlavou se jí pohybují panenky zavěšené ze stropu, připomínající sošky kanaánských božstev ve starověkém svatostánku. Zase nakoupí bez rozmyslu hromady jídla, pomyslí si rozmrzele, prohnany zelinář v ní pozná snadnou kořist a přiměje jí utratit za spoustu zbytečného ovoce a zeleniny, které se jim budou v lednici kazit, až to on nevydrží a spořádá všechno sám.

Opodál zastaví další auto a do stánku vstoupí dvě mladé ženy, které se připojí k nočním zákazníkům. Nejradši by vystoupil a učinil té mar-notratné nákupní horečce přítrž, ale při pohledu na žlutavou mlhu světél nedaleké benzinky, kam bez ustání vjíždějí další auta a jiná vyjíždějí, se ho zmocní malátná otupělost. Jestli přestanou i Arabové v noci normálně spát, pomyslí si, kdo potom bude v tomhle státě vstávat za rozbřesku a pracovat na poli? Všimne si, že se jeho žena dává s mladými zákaznicemi do řeči, a pohanským stánkem teď plují dva páry obnažených dívčích nohou, plné svěžesti mládí. Hlavou se mu mihne vzpomínka na zdravím kypící babičku, jak potahuje z útlého šlahounu vodní dýmky, připomínajícího dlouhého barevného hada, a zaplaví ho nový nával hořkosti. Proč jen se nechal přemluvit k účasti na téhle svatbě? Taková ztráta času. Vždyť i svatby jeho příbuzných a přátel mu v posledních letech působily čím dál větší trýzeň. Kdyby zůstali dnes večer s Chagit doma, mohli si najít čas na sebe, po všech těch promarněných příležitostech v posledním týdnu. Zítřka už bude muset uvolnit pracovnu švagrové, která přiletí ze zámoří a deset dní bude bydlet u nich, než přijede i její manžel a společně se přesunou do hotelu. Jaké potom bude mít vyhlídky na chvilku soukromí? Noci budou krátké a rána uspěchaná. Jakmile se totiž Chagit ocitne pod jednou střechou se svou o několik let starší sestrou, k níž ji poutá složitý spletenec lásky a provinilosti, může na sex rovnou zapomenout. Stačí, když její jediná sestra nechá ve vedlejším pokoji odložený kus oblečení nebo pár bot, a ji to úplně zablokuje.